

rooie haar, zijn branie, zijn Leentje, zijn sprinkhaan. Gij hadt voorzichtiger met hem moeten omgaan! Bedenk toch, waar zoudt ge zoo gauw een nieuw Jaapje vandaan kunnen halen? Gesteld dat u nieuwe avonturen van hem te binnen schieten, wat dan? Of krijgen wij dan een tweede, zeer veel vermeerderde druk van Jaapje, evenals van Pan? Maar wat moeten wij dan doen met den eersten? O gij, mannen van tachtig, gaat werkelijk rücksichtlos met uw lezers om!

Neem er nu nota van, Van Looy! Onthoud het, alles wat ik u, hierboven, heb geleerd. Of, zoo waar, mijn jongen, je zult ten eenenmale mislukken in de romanschrijverij!

„Jaapje”, als ik mij niet zeer vergis, is een van de weinige goeie dingen die wij aan den oorlog te danken hebben. Het was misschien een beetje flauwhartig, maar wij hebben er allemaal mee gesukkeld in 't begin. Er waren er die in 't geheel niet schrijven konden, zich niet verdiepen in de rampzalige wereld om hen heen, niet uiten hun angstig levensgevoel, hun sombere gedachten over heden en toekomst. Weinigen, als Van Looy, waren zoo wijs, zich uit hun heden weg te droomen in hun verleden. Hij deed het, bijna dadelijk, en met groot succes. Hoe wist hij zich te abstraheeren, hoe zich te concentreeren op dat lang geledene — waar zooveel innige poëzie, zooveel schoonheid in was.

Bega ik een onbescheidenheid? Zouden er werkelijk lezers zijn (ik zeg l é z e r s !) die in Jacobus van Genderen geen anderen Jacobus hebben herkend? En in Jaapjes weeshuis niet het weeshuis uit „De Nachtcactus? En dan het „kinderpad, ziekepad, schoolpad, regentenpad”? En Rudolf „die naar zee was gegaan, een lange slungel, de jongens noemden hem Stoop”? En Leentje „met haar lang korenblond haar”? Kom, ik kan het mij niet denken. En trouwens, à la bonne heure, het leven van een groot schrijver is een openbaar leven, de ijverige heeren van de litteratuurgeschiedenis zullen

er later nog wel véél meer in komen te wroeten en te wurmen. (Wat zullen ze „vragen naar de bekende weg”, wat zullen ze weer slecht lezen; menschen, ik zeg het je nu al vooruit, het stáát er, allemaal, gedrukt!) Maar ja, je durft er tegenwoordig bijna niet van te spreken, want bij den opa van Huet, den opperst wijzen redacteur-criticus in groot (and greater!) Nederland, bestaat een aversie van het auto-bio-graphische (let op de ph, ik schrijf om den bliksem geen Kollenwijnsch) en dat is kwaad. Zoo'n groot (-nederland) man, die zelfs Dickens op de schouders kloppen kon (al moest hij tóen toch wel even op zijn teenen gaan staan!) is in staat je in opspraak te brengen vóór je zelf goed weet wat je gedaan hebt. Fluisteren wij dus, misschien hoort-ie 't dan wel niet! Maar, lieve vrienden, als wij onze hoofden dan bijeen gestoken hebben, zegt mij eens: kan álles in onze volle bollen wel phantasie zijn? (Ik bedoel: phantaisie! Hij moest het t ó c h eens hooren!) Is de herinnering wel zoo volkomen buiten te sluiten? En ja, er is meer (maar steekt uw hoofden nóg wat dichterbij) schreef eigenlijk óóit wel iémand iéts (zelfs in ons heerlijk groot Nederland) dat niet eenigermate auto-bio-graphisch was? (Ik denk aan oude dagen, vermeld in vergeelde Kronieken, toen ook de novellist Frans Coenen nog onder de levenden was). Laat ons verder vragen. Wat is er, dat inniger in ons binnenste ligt gebed dan de dingen onzer herinnering? Probeer eens iets te ‚verzinnen’, lieve lezer! Ver-zinnen, ver-beelden, dat is beelden geven, een zinnelijk bestaan, aan uw gedachten, uw gemoedsleven. Waar haalt ge uw beelden vandaan? Bekijk ze eens goed! Maar die hebt ge immers vroeger al eens ergens gezien! Verzinnen uit het pure niets, uit de opene, ijle ruimte — maar dat bestaat immers niet!

En denk dán aan zulke fijne, teere, subtiele ‚dingen’ (hiér is dingen te lomp! Wat dunkt u van ‚dingsigheden’?) als die van onze jeugd, als de dingen van het kind, zijn ou-